AHMED BİN MUHAMMED ED-DÎNEVERÎ (Ebû Bekr bin Ebü'l-Feth)

Bağdad'da yetişen Hanbelî âlimlerinden. İsmi, Ahmed bin Muhammed bin Ahmed ed-Dîneverî el-Bağdâdî'dir. Künyesi, Ebû Bekr'dir. Babasının künyesi de Ebü'l-Feth idi. Hanbelî fakîhlerinin büyüklerinden ve meşhûrlarındandır. Hadîs ilmini Ebû Muhammed et-Teymî'den, Ca'fer es-Sirâc'dan ve başka âlimlerden aldı. Fıkıh ilmini Ebü'l-Hattâb'dan öğrendi. Fıkıhta daha çok yükseldi. Zamanının fakîhleri arasında en büyüğü oldu. Âlimler ile yaptığı münâzaralarda hep üstün gelirdi. Onun bu üstünlüğünü, Şafiî âlimlerinin büyüğü Es'âd-ı Mîhenî de kabûl ettiğini bildirmektedir. 532 (m. 1138) senesinde vefât etti.

Hanbelî âlimlerinin en büyüklerinden olan Ahmed Dîneverî mezhebini bildiren çok kitap yazdı. Bunlardan "Et-Tahkîk fî mesâil-üt-ta'lîk" kitabı çok kıymetlidir. Kendisinden birçok büyük âlimler ders okuyup icâzet aldılar. Ebü'l-Feth bin Münî ve Vezîr İbn-i Hübeyre bunlardandır. İbn-i Cevzî diyor ki, "Ben de, hocamız İbn-i Zâgûnî vefât ettikten sonra, dört sene kadar onun dersinde bulundum."

Kendisi şöyle anlatıyor: Hocamız Ebû Hattâb'dan fıkıh öğreniyordum. Derse başladığım ilk sıralarda, ilim halkasının sonunda oturuyordum. Orada diğer insanlar, ilimdeki derecelerine göre oturuyorlardı. Hocamla aramızda iki-üç kişi vardı. Hocamın önünde bulunan birisiyle bir aralık ba'zı mes'eleleri konuştuk, ikinci gün, ben yine âdetim üzere meclisteki halkanın sonuna oturdum. Bu kişi de yanıma gelip oturdu. Hocamız da ona: "Yerini niçin terk ettin" deyince, o da, "Bununla beraber oturmak için terk ettim" diye cevap verdi. Yemîn ederim ki, kısa bir zaman sonra, fıkıh ilminde yükseldim. Bu konudaki ilmim, onunla daha çok kuvvetlendi. Artık ben de, onunla beraber hocamın yanında oturmaya başladım."

İbn-i Cevzî şöyle anlatıyor: "Onun yanında sâlih kimselerden bahsedildiği zaman, kalbi yumuşar, ağlar ve: "Allahü teâlânın

yanında, âlimlerin kadrü kıymeti çoktur. Rabbimin, beni de onlardan yapmasını niyaz ederim” derdi.

Ebü’l-Bekâ’ bin Taberzed diyor ki, “Onun vefât ettiği gün, Kâdı Ebû Bekr bin Abdülbâkî’nin yanında idim. Hemen bize haber verildi. Bunun üzerine o da: “La ilahe illallah!.. Akranlarımızın ölümü, direklerin yıkılması gibidir” dedi.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu’cem-ül-müellifîn cild-2, sh. 68

2) Şezerât-üz-zeheb cild-4, sh. 98

3) Tabakât-ı Hanâbile (Zeyli) cild-1, sh. 190

AHMED BİN MUHAMMED EL-ERCÂNÎ

Fıkıh âlimi ve şâir. Künyesi Ebû Bekr olup ismi, Ahmed bin Muhammed bin Hüseyn el-Ercânî’dir. Lakabı Nâsihuddîn idi. Ahmed bin Muhammed, aslen Şîrâzlıdır. 460 (m. 1068) senesinde doğdu. Kâdılık yaptığı Tüster’de 544 (m. 1149) senesi Rebî’ül-evvel ayında vefât etti.

Ebû Bekr el-Ercânî, İsfehan’da Ebû Bekr Muhammed bin Ahmed bin Hasen bin Mâce ile beraber hadîs-i şerîf dinledi. Ayrıca Kirman’da, şerîf Ebî Ya’lâ bin el-Hebbâriyye’den hadîs-i şerîf dinledi. Kendisinden de; Ebû Bekr Muhammed bin Kâsım bin Muzaffer bin Eş-Şehrezûrî, Abdurrahîm bin Ahmed bin El-Uhve, İbn-ül-Haşşab en-Nahvî ve birçok âlim hadîs-i şerîf dinleyip, ilim öğrendi.

> Ebû Bekr el-Ercânî’nin, Hazreti Ebû Bekr’den rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte; Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) bir işe başlarken buyururlardı ki: “Yâ Rabbi işimi hayırlı kıl ve benim için en iyi olanını seç.”

Ebû Bekr el-Ercânî hazretlerinin, son derece güzel şiirleri vardır. El-Hasîde, yazdığı bir kitabında şöyle der: “El-Ercânî’nin ömrü, İsfehan’daki Nizâmiyye Medresesi’nde geçti. Çok şiirleri vardır. Onun gibisi görülmedi. Çok kıymetli bir âlimdi.”

Ebû Bekr el-Ercânî’nin yazdığı eserlerden biri olan, “Dîvânü şi’r-il-kebîr”i meşhûrdur.

Yazdığı bir şiirde şöyle demektedir: “Yaşadığım şu zamanda, fukahânın en şâiri oldum. Bana denk olan birisi çıkmadı. Veya şöyle de söyleyebilirim: Şâirler içerisinde, fıkıh ilminde en önde gelen oldum. Şiir söylediğimde herkes onu ezberliyor, yazıyor, tabediyor. Fakat müşkil ve zor bir işle karşılaştığımda meşveret ehline mutlaka sorarım. Zira insanın kendi gözü, işin iç yüzünü göremez. Başkasına danışmakla, insan, hâdiseler karşısındaki hareket tarzını daha iyi öğrenir.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu’cem-ül-müellifîn cild-2, sh. 94

2) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-6, sh. 52

3) Vefeyât-ül-a’yân cild-1, sh. 151

4) Şezerât-üz-zeheb cild-4, sh. 137

5) El-Bidâye ven-nihâye cild-12, sh. 226

6) Tezkiret-ül-huffâz cild-4, sh. 1306

AHMED BİN MUHAMMED EL-GAZNEVÎ

Hanefî fıkıh ve usûl âlimi. İsmi, Ahmed bin Muhammed bin Mahmûd bin Sa’îd el-Gaznevî el-Kâşânî el Hanefî’dir. Muhammed bin Yûsuf el-Hüseynî, Alâüddîn-i Kâşânî ve başka âlimlerden fıkıh ilmini tahsil etti. Hanefî mezhebinin önde gelen âlimlerinden oldu. 593 (m. 1197) senesinde Haleb’de vefât etti.

İnsanların faydalanması için yazdığı eserlerinden “Mukaddimet-ül-Gazneviyye”. İsmindeki kitabında; farzlar, vâcibler, sünnet ve edebler, ferâiz, ilim öğrenmek, îmânın esasları, sular ve çeşitleri, istibrâ ve istincânın fazileti, abdest ve fazileti, misvak kullanmak, namaz, zekât, Ramazân-ı şerîfin fazileti, İmâm-ı a’zamın büyüklüğü, fazileti ve menkıbeleri anlatılmaktadır. Bu kitab, hacmi küçük, fakat çok faydalıdır. Bu